

Fletorja e Klerit Katolik

të Shqypnis

PERMAJTJA E LANDËS

Akte të Selis Shêjte:

<i>Acta Pii PP. XI: Indulgentiæ pro visitatione SS.mi</i>	
Sacramenti	fage 17
<i>S. C. de Sacram.: De ætate confirmandorum</i>	» 18
<i>De tractatione causarum matrimonialium</i>	» 19
<i>S. C. Concilii: De gratiarum et oblationum evulgatione</i>	» 22
<i>S. C. de Prop. F.: Designatio Ordinarii appellationis</i>	
<i>pro Archidioec. Scodr.</i>	» 24
<i>S. C. Rit.: De tribus novis Officiis et Missis</i>	» »
<i>Pont. Comm. Codicis: Ad dubia</i>	» 25

Akte të Dieqezeve:

Porosi e randsishme per ZZ. Famullitarët	» 26
Permbi kishen e Rrashit	» 27
Historija e Dieqezeve të Shqypnis	» 28
✠ Deka e Em. së Tij Kardinallit G. Van Rossum	» 30
Casus Conscientiæ (në mlojë)	

= SI DORËSHKRIM

SHKODER 1932

Shtypshkroja «Zoja e Rrëzës»

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Fletorja e Klerit Katolik

== TË SHQYRNËS ==

AKTE TË SELIS SHËJTE

ACTA PII PP. XI

Amplianur Indulgentiæ concessæ pro visitatione
Ss.mi Eucharistiæ Sacramenti

PIUS PP. XI

Ad perpetuam rei memoriam. — Litteris Nostriſ « Caritatē Christi » nuperrime editis christifideles omnes ad scelerum hominum expiandorum studium peculiaribus piis exercitiis die Divini Cordis sacra peragendis, circum altaria provolutos Redemptorem nostrum Iesum Christum sub Sacramenti velis delitescerem venerantes, instantissime excitavimus. Iure meritoque propterea, Conventus Eucharistici internationalis, qui Dublinensi in civitate proxime celebrabitur, occasionem nacti, ut christifideles, expiabilibus huiusmodi piaculis omne suum studium devotionis conferant in illud Cor Sacratissimum, a quo magnum Eucharistiæ Sacramentum manavit, indulgentias quas rec. mem. Decessor. Noster Pius Pp. IX, sub anulo Piscatoris Litteris, die XV. mensis Septembris an. MD. CCLXXVI christifidelibus Augustum Sacramentum devote visitantibus largitus est: Nos, pro benignitate Nostre, nunc ampliandas censemus. Conlatis igitur consiliis cum dilecto filio Nostro Laurentio titulo Sancti Pancratii presbytero Cardinali Lauri, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Penitentiario Maiore, quem Nostrum etiam mittimus Legatum ad eundem Dublinensem Conventum, presentium Apostolicarum Litterarum tenore, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Eius apostolorum Petri ac Pauli auctoritate cunctis, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus corde saltem contritis, quoties ipsi ubique terrarum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum devote visitaverint

ac quinque *Pater, Ave et Gloria* recitaverint, addita quoque unius *Pater, Ave et Gloria* ad mentem Nostram sive Summi Pontificis pro tempore existentis recitatione, *decem annos* de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis poenitentiis, in forma Ecclesiae consueta, relaxamus; *plenariam* vero omnium peccatorum suorum *indulgentiam* et remissionem misericorditer in Domino largimur, semel in hebdomada lucranda, iisdem christifidelibus vere poenitentibus et confessis ac sacra Communionem refectis, qui ipsam Augusti Sacramenti visitationem per integram hebdomadam peregerint, ibique, ut supra, oraverint. Contrariis non obstantibus quibuslibet. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris die III mensis Iunii Sacratissimo Iesu Cordi sacro, anno MDCCCXXXII, Pontificatus Nostri undecimo.

E. CARD. PACELLI, a Secretis Status.

SACRA CONGREGATIO DE SACRAMENTIS

De aetate confirmandorum

Plures petitiones exhibitæ sunt Pontificiæ Commissioni ad Codicis canones authenticè interpretandos, quaestionem respicientes aetatis confirmandorum, de qua est sermo in canone 788, et utrum dictus canon constituat tantum normam directivam an potius vere præceptivam. Emi Patres eiusdem Pontificiæ Commissionis in plenario Coetu diei 7 Iunii 1931, proposito dubio: « An canon 788 ita intelligendus sit ut Sacramentum confirmationis in Ecclesia latina ante septimum circiter aetatis annum conferri non possit nisi in casibus, de quibus in eodem canone » responderi mandarunt: *Affirmative*.¹⁾

Quoniam vero in Hispania et alicubi, praesertim in America Meridionali, viget consuetudo administrandi Sacramentum Confirmationis pueris ante usum rationis, etiam immediate post collatum Baptismum, a Sacra Congregatione de disciplina Sacramentorum, edita supradicta responsione, quaesitum fuit, an talis consuetudo adhuc servari possit.

In plenario itaque Coetu Emorum Patrum huius Sacrae Congregationis, habito die 27 Februarii 1932, re mature discussa, pro-

1) *Acta Ap. Sedis*, XXIII, p. 353.

posito sequenti dubio: « An consuetudo antiquissima in Hispania et alicubi vigens ministrandi Sacramentum Confirmationis infantibus ante usum rationis, servari possit ». Emi Patres responderunt: « *Affirmative*, et ad mentem ». « *Mens est ut*, ubi Sacramenti Confirmationis administratio differri potest ad septimum circiter aetatis annum, quin obstant graves et iustæ causæ, ad normam can. 788, contrariam consuetudinem inducentes, fideles sedulo edocenti sunt de lege communi Ecclesiae Latinae, præmissa Sacrae Confirmationis administrationi illa catechesis instructione, quæ tantum iuvat ad animos puerorum excolendos et in doctrina catholica solidandos, prout experientia docet ».

In audientia diei 2-Martii eiusdem anni, referente infrascripto Secretario Sacrae Congregationis, Ssmus Dnus Noster Pius Papa XI responsionem ratam habere et confirmare dignatus est.

Ne autem ex hac resolutione aliquis error irrepat aut non recta intelligentia de sacrorum canonum intentione et præcepto circa aetatem admittendorum ad primam Communionem Eucharisticam, declarat eadem Sacra Congregatio, equidem opportunum esse et conformius naturæ et effectibus sacramenti Confirmationis, pueros ad sacram Mensam prima vice non accedere nisi post receptum Confirmationis Sacramentum, quod est veluti complementum Baptismatis et in quo datur plenitudo Spiritus Sancti (S. Thomas, III, quaestio 72, art. 2); non tamen iisdem censendi sunt prohiberi quominus ad eandem Mensam prius admittantur, si ad annos discretionis pervenerint, quamvis Confirmationis sacramentum antea accipere non potuerunt.

Datum Romæ ex Aedibus Sacrae Congregationis de disciplina Sacramentorum, die 30 Iunii 1932.

✠ M. CARD. LEGA, Episcopus Tusculanus, *Praefectus*.
L. ✠ S.

D. Iorio, *Secretarius*.

Litterae ad Excellentissimos Archiepiscopos, Episcopos atque locorum Ordinarios: de tractatione causarum matrimonialium.

In plenariis Comitiis die 27 Februarii labentis anni habitis in Civitate Vaticana, exarum Emorum Patrum delata fuerunt responsa, quæ hucusque ad hanc Sacram Congregationem pervenerant ab Exc.mis

Episcopis ceterisque locorum Ordinariis aut directe aut per Nuntios vel Delegatos Apostolicos data, quæ tractationem causarum matrimonialium apud Tribunalia ecclesiastica respiciunt. Prouti postulabat gravitas omnino peculiaris huius negotii, res maturo examini amplæque discussioni subiecta est, atque omnibus rite perpensis, iisdem E. mis Patribus opportunum visum est, quæ infra recensentur, decernere:

I. Ex. mi Episcopi et reliqui locorum Ordinarii *quotannis*, inde ab anno 1933 initium sumentes, *mense Ianuario anni insequentis* ad hanc Sacram Congregationem aut directe, aut per Nuntios vel Delegatos Apostolicos pro regionibus ubi hi sunt constituti, renuntiare tenentur:

1) nomina Officialis, iudicum, sacri Vinculi defensoris, actuarii atque advocatorum Tribunali suæ cuique Curiae addictorum, pro causarum matrimonialium tractatione et definitione, relatis quoque academicis cuiusque, quibus præfulgent, studiorum gradibus seu titulis, vel saltem reddito testimonio de eorumdem prudentia atque canonica peritia;

2) quænam pecuniæ summa apud sacrum Tribunal deponenda a partibus postuletur, necnon taxarum notulam atque emolumentorum, quæ pro unaquaque causa persolvi solent, haud exceptis advocatorum honorariis, et, quatenus casus ferat, peritorum; et insimul quomodo fuerit consultum pauperum gratuito patrocinio ad normam ecc. 1908-1916;

3) numerum causarum matrimonialium, quæ vel introductæ vel adhuc pendent vel iam fuerunt definitæ tum in prima quum in secunda instantia, pro unaquaque significando: a) diem, mensem et annum ipsius introductionis atque resolutionis pro utraque instantia; b) nullitatis caput; c) competentiae titulum; d) exitum nullitati vel favorabilem vel adversum, tum in prima cum in altera instantia, et, si eventus petitioni actoris adriserit faustus, etiam caput, e pluribus forte adductis, propter quod fuit sententia prolata; e) quomodo suum obierit munus sacri Vinculi defensor et utrum partes vel earum alterutra advocati aut procuratoris patrocinio usæ sint;

4) numerum denique supplicum libellorum huiusce generis causarum, qui, utpote habiti solido fundamento destituti, inde a limine sunt reiecti.

II. Quo latius compleantur notitiæ iam ab hac Sacra Congregatione receptæ pro anteactis annis 1928 et 1929, quod ad easdem causas attinet, Ex. mi Præsules ne dedignentur ad eandem Sacram

Congregationem transmittere, per Ex. mos Nuntios vel Delegatos Apostolicos, si in regione sint constituti, secus directe, *intra trimestre, a die prima Ianuarii anni 1933 supputandum*, relationes causarum matrimonialium, quæ fuerunt agitæ in Tribunalibus suæ cuiusque Curiae *intra triennium 1930-1932*, quæque amplectantur oportet omnes notitias præcedenti capite, sub nn. 1), 2), 3), a-e 4) expetitas.

III. Quod si fieri contingat ut spectata parvitate dioecesis et præsertim inopia sacerdotum, aliquis Ex. mus Episcopus locive Ordinarius prohibeatur quominus ecclesiasticum Tribunal constituat quod suo munere congruenter, uti expostulat peculiaris causarum matrimonialium gravitas et tanti Sacramenti religio, perfungi valeat, ipse, prudenter secum pensato harum rerum discrimine maximoque, momento, minime vereatur, etiam in levamen conscientiae suæ, huiusmodi loci vel personarum angustiam ad hanc Sacram Congregationem significare, ut ipsa huiusmodi necessitati, saltem ad tempus, prospicere possit, competentiam Tribunalis deferendo alii Curiae ecclesiasticæ provinciae vel regionis, quæ tali oneri sustinendo ob peritiores officiales ceterosque administratos aptior evadat.

IV. Cuius incommodi enunciata provisio æque valere censenda est pro iis Curiis suffraganeis et metropolitanis, quæ ad normam quoque can. 1594 § 3, probante Apostolica Sede, appellationis sedes fuerunt constitutæ, si in iis reperiantur rerum adiunctis ut, præter causarum primæ instantiæ, etiam secundæ instantiæ pondus ferre non valeant. Quo in casu peculiarem Curiam, eademque metropolitanam, si haberi possit, pro appellatione designent, atque, quatenus necessariis instructa conditionibus comperiatur a S. Sede adprobabitur, incolumi tamen semper iure appellationis ad Sacram Romanam Rotam iuxta præscriptum can. 1599.

V. Præfatæ relationes in examen assumantur in hoc sacro Dicasterio a quodam peculiarii RR. PP. Consultorum coetu apud idipsum instituendo, qui præterea donec remedia, pro casuum necessitate, excogitabit et suggeret, haud præmissa, quaenus opportunitas expostulet, inspectione per Visitatores Apostolicos ab Ex. mis Nuntiis vel Delegatis Apostolicis, probante Sede Apostolica, vel ab H. S. C. designatos peragenda, et de visu conspiciantur Tribunalia ecclesiastica recte, ut decet, officium suum expleant et moderentur.

VI. Ne supra relatæ præscriptiones immodicæ atque præposteræ videantur, Ex. mi Episcopi momentum gravitatemque causarum matrimonialium secum quasi perpendant, quæ proinde non solum quam

maxima peritia, sollerti cura ac diligenti investigatione sunt pertractandae ne inviolabile matrimoniale vinculum in discrimine ponatur, verum etiam intra temporis intervallum canone 1630 praefinitum rite absolvendae, cum non semel succurrendum sit, de rigore iustitiae, abnormi familiarum statui et conditioni, etiam sub respectu patrimonialium bonorum, quaeque semper detrimento esse possunt conscientiarum tranquillitati et animarum saluti.

Haec ideo remedia, ab EE. PP. in memorata plenaria Congregatione proposita circa tractationem causarum matrimonialium, cum infrascriptus Secretarius huius Sacrae Congregationis Beatissimo Patri Pio divina Providentia Papae XI in audientia diei 2 Martii 1932 significasset, Eadem Sanctitas Sua, attente perspectis huius magni negotii materia atque consecrariis maximi momenti inde promanantibus, eadem rata habere atque comprobare quoad omnia, supremo auctoritatis Suae oraculo, dignata est, insimul praecipiendo ut cum Exc.mis Archiepiscopis, Episcopis ceterisque locorum Ordinariis communicentur, ab iisdem sedulo ac religiose executioni demandanda.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis de disciplina Sacramentorum, die 1 mensis Iulii anni 1932.

✠ M. CARD. LEGA, Episcopus Tusculanus, *Praefectus*.

L. ✠ S.

D. Jorio, *Secretarius*.

SACRA CONGREGATIO CONCILII

Decretum de gratiarum et oblationum in piis ephemeridibus evulgatione

Vulgantur copiosius in dies, praesertim penes celebriora Orbis sanctuaria, pia ephemerides eo consilio concinnatae, ut res ibidem gestae referantur, atque fidelium pietas erga caelestes Patronos, quorum sub nomine inscribuntur, peculiariter foveatur. Inter relata autem locum habere solet enarratio gratiarum vel caelestium beneficiorum, quae eorundem Sanctorum patrocinio a fidelibus impetrata perhibentur, addita, ut plurimum, stipis hanc ob causam corrogatae annotatione.

Verum, si finis ob quem et commentarii eduntur et oblationes colliguntur, incrementum videlicet devotionis in Sanctos, aedium sacrarum exstructio et decor, operum caritatis fundatio, laude dignus in se sit, ratio tamen, qua haud raro beneficia caelestia referuntur

accepta, inepto nempe sermone et absque ullo authenticitatis signo, probari nequit, praecipue si perpendatur in narratis acceptum beneficium ita cum oblata pecunia saepe connecti, ut alterum ab altero pendere videatur. Quod quidem, cum turpis lucri speciem praeserere facile queat, occasionem saltem praebere potest admirationis iis potissimum, qui praedictis opinionibus adversus catholicum cultum sunt imbuti.

Ad haec igitur incommoda praecavenda, haec Sacra Congregatio Concilii, consiliis initis cum Sacra Congregatione de Religiosis, atque Ss.mo D.no Pio Pp. XI probante, Ordinarios locorum Superioresque religiosorum maiores monendos censet:

I. Ut praescripta canonum 1261 et 1386 Codicis iuris canonici sedulo servari iubeant, abusus compescendo.

II. Ut praevia censurae ecclesiasticae, ad normam eiusdem canonis 1386, scripta harum ephemeridum rite accurateque submittant, atque ipsorum onerata conscientia, facultatem easdem edendi ne faciant, nisi praehabita peculiaris Censoris ex officio, ad praescriptum Encyclicae *Pascendi* Pii Pp. X, diei 8 Septembris 1907, favente sententia, eaque singulis vicibus scripto danda. Caveat itaque Censor ut enarrata, quae sub gratiarum nomine exhibentur, ea praeserant credibilitatis signa ut, omnibus prudenter perpensis, fidem mereri possint, atque insuper ut omnis inter gratiam obtentam et eleemosynam oblatam vel minima connexionis suspicio exsulet.

III. Ut huius generis narrationes, his praescriptis non congruentes, nonnisi sub generica indicatione gratiae acceptae et absque ulla facti expositione in vulgus edi permittant.

Quae si diligenter observentur, finis in quem intendunt, pia, quas commemoravimus, ephemerides assequantur, nec quidquam in iis reprehendere licebit, quod a christiana pietate sit absens.

Datum Romae, die 7 mensis Iulii anno 1932.

I. CARD. SERAFINI, *Praefectus*

L. ✠ S.

I. Bruno, *Secretarius*.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE

Archiepiscopus Dyrrachiensis designatur tamquam Ordinarius Appellationis in secunda instantia pro Archidioecesi Scodrensi

BEATISSIME PATER,

Ordinarius Archidioeceseos Scodrensis, ad pedes S. V. provolutus, humiliter petit ut sibi liceat designare Exmum Dnum Archiepiscopum Dyrrachiensem, tamquam Ordinarium appellationis in secunda instantia, ad normam Can. 1594 p. 2.

Ex Audientia Sanctissimi habita die 18 mensis februarii vertentis anni 1932 Sanctissimus Dominus Noster Pius Div. Prov. Papa XI, referente Emo Card Praefecto S. C. de Prop. Fide benigne adnuere dignatus est pro gratia iuxta preces.

Datum Romae, ex Aedibus eiusdem S. Congregationis de Propaganda Fide, die et anno praedictis.

✠ CAROLUS SALOTTI
Arch. tit. Philipp., *Secr.*

SACRA CONGREGATIO RITUUM

Decretum de tribus novis Officiis et Missis

URBIS ET ORBIS

DECRETUM

Ingenti populi christiani laetitia superiore anno expleti saeculi decimi quinti sollemnia celebrata sunt Ephesinae Synodi, in qua divina Beatae Mariae Virginis est conclamata maternitas: quam Sanctissimus Dominus noster Pius Papa XI, pro sua erga Deiparam devotione, liturgico cultu decorandam Litteris Encyclicis *Lux veritatis* datis in festo Nativitatis D. N. I. C. superiore anno decrevit. Feliciter quoque evenit ut Doctoris Ecclesiae titulus eodem recurrente anno, duobus tribueretur Viris, pietate erga Beatam Mariam claris, Sanctis nempe Roberto Bellarmino, et Alberto Magno, cuius Episcopi cultus ad universam extensus est Ecclesiam. Qua de re Sanctitas Sua, referente infrascripto Cardinale Sacrae Rituum Congregationis Praefecto, supra relata officia propria et Missas approbavit, illaque ab universa Ecclesia adhibenda esse decrevit in respectivis

festis, videlicet: die 11 Octobris in festo Maternitatis Beatae Mariae Virginis, sub ritu duplici secundae classis; die 13 Maii, in festo Sancti Roberti Bellarmino, Confessoris Pontificis et Ecclesiae Doctoris, sub ritu duplici minori; die 15 Novembris, in festo Sancti Alberti Magni, Confessoris Pontificis et Ecclesiae Doctoris, pariter sub ritu duplici minori. Mandavit insuper Sanctitas Sua, ut, praefatis festis in Calendario relatis, festum tamen Sanctae Gertrudis Virginis e die 15 in sequentem diem 16 Novembris perpetuo adsignaretur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 6 Ianuarii 1932.

C. CARD. LAURENTI, *Praefectus*.

L. ✠ S.

A. Carinci, *Secretarius*.

PONTIFICIA COMMISSIO AD CODICIS CANONES AUTHENTICE INTERPRETANDOS

Responsa ad proposita dubia

Emi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

II. — DE CONCURSU PAROECIALI

D. An forma concursus, de qua in canone 459 § 4, servanda sit etiam in prima provisione novae erectae paroeciae

R. *Negative*.

II. — DE IMPEDIMENTO PUBLICO MATRIMONII

D. An ad habendum impedimentum publicum, de quo in canone 1037, sufficiat ut publicum sit factum et quo oritur impedimentum.

R. *Affirmative*.

III. — DE SEPARATIONE CONIUGUM

D. I. An separatio coniugum ob causas, de quibus in canone 1131 § 1, forma administrativa decernenda sit.

II. An in causis separationis coniugum, de quibus in canone 1131 § 1, in secundo gradu eadem servanda sit forma ac in primo gradu.

R. Ad I. *Affirmative*, nisi ab Ordinario aliter statuatur ex officio vel ad instantiam partium.

Ad II. *Affirmative*.

Datum Romae, e Civitate Vaticana, die 25 mensis Iunii anno 1932.

P. CARD. GASPARRI, *Praeses*

L. ✠ S.

I. Bruno, *Secretarius*.

AKTE TË DIEÇEZEVE

Porosi e randsishme per Z.Z. Famullitarët

Me 23 të tetorit hje e dilja misjonare, do me thanë, ajo e dile, të cillen Shëjti Atë Papë e ká dá per me kënë ditë të lutunash e lëmoshnash per misjonet e Kishës Katolike.

Ta kenë kujdes Z.Z. Famullitarët me ja njoftue dy të dile perpara ket rasë popullit; me ja shvillue veshtrimin e sajë, e me e xé sá má fort qi të mundohet me i pergjegjë dishirit të Shëjtit Atë Papë, e detyres qi ká se i cilli i kshtënë me u mundue per të mirën e shëlbimin e shokve.

Permbi Kishen e Rrashit

Në numrin e mbram të ksajë Fletore, vjeten e kalueme, kena folë permbi Kishen e Rrashit. e tuej botue disá dokumenta të hershem e má të vonë, kena dishmue çiltas se aj vënd i bekuem ká kënë gjithmonë i katolikvet, e se krejt pá rrugë kjene çue shkjetë e Vrakës per me e bá të vetin.

Thoshim edhe: Jena të sigurtë se gjygji i pá anshem i Qeveris shqyptare ká me ja njoftë katolikve tagrin permbi atò rrënime, e ká me ja u dorxue at pasuní qi të parët ja u kan lânë trashigim. Edhë pernjimënd njashit ndolli.

Mas urdhnit të Nalt Madhnís së Tí Mbretit të Shqyphtarve, trupi Ministruer muer në dorë dokumentat per me i shqyrtue; e si e ver-tetoj vjeftësín e tyne, e më tjetren anë mungesen e ç' do provet prei anës kundersh-tare, dha vëndimin qi atò germadhe ti dorzohe-shin Komunitetit Katolik.

Per kohnat e ardhëshme e per dijení e të knaqun të klerit e të popullit katolik po na hjek zëmra me e botue at vëndim në ket Fletore t' onë.

Ministria e P. Mbrendshme
N. 772.

Tiranë, me 24 - 4 - 932

Vëndim i Kshillit Ministruer

N. 253. dt. 19 - 4 - 932.

Kshilli Ministruer në mledhjen e tij të sotshme të mbajtur në kryesinë e Z. Pandeli Evangjelit, Kryeminister, me antarë Z.Z. Milto Tutulani Minister i Drejtsís, Hysen Vroni Minister i P. të Jashtëme, Musa Juka Minister i P. të Mbrendshme, Hil Mosi Minister i Ar-simit, Lane Kareco Minister i Financavet, Izet Dibra Minister i Bo-tores, Seid Toptani Minister i Ekonomís Kombtare, tue marrë para syshë divergjencen që ndollet në mes të Komunitetit Katolik dhe të Komunitetit Orthodhoks per sa i përket pronësiës së Kishës së vjetër të Rashit në Prefekturën e Shkodrës, si dhe hetimet e bamuna në vend nga autoritetet lokale dhe dokumentat e paraqituna prej Komunitetit Katholik, mbas të cillave rezulton se vendi i kontes-tuem, vorret bashkë me rrenimet e Kishës së Rashit, ká qenë gjith-monë pronë e elementit Katholik, ashtu dhe shkresen N. 210. dt. 24 3-932 të Kryesís së Kishës Orthodhokse Autoqefale të Shqipniës mbas të cilles deklarohet se Komuniteti Orthodhoks hoq dorë defi-nitivisht nga pretendimet mbi at pronë,

Vendosi

që prona në fjalë të njifet si pasunië e Komunitetit Katholik, dhe ti dorëzohet Komunitetit të permendun.

P. Sekretar' i Pergjithshem
N. NDRUQI d. v.

Prefekturës së Shkodrës

Per dije e veprim ju dergohet kopja e siperme e vendimit të Kshillit Ministruer.

Minister i P. të Mbrendshme
MUSA JUKA d. v.

Prefektura e Shkodrës

Shkoder, me 27 - 4 - 932.

Argjeshkvi

Shkoder,

Per njohim e veprim

Prefekti,
SIRI d. v.

Mbas në vendimin e Kshillit Ministrues permëndet letra e Kryesës së Kishes Orthodhokse Autoqefale po na duket punë e vjefshme me e shpallë edhe at shkresë në ket fletore.

Kryesija e Kishes
Orthodhokse Autoqefale
të Shqipërisë
N. 210.

Tiranë, 24 - 3 - 1932

P. T.
Ministris Drejtesis
Ketu.

Në bazë, të instruksioneve të dhanuna verbalisht Titullarit të kësaj Kryesie të Shenjtë nga ana e Titullarit të Shkelqyeshme Ministri të P. Mbrendshme si dhe të Drejtsisë, kjo Kryesie dha urdhenat e duhuna që të ndalohen veprimet mbi pretendimet per Qimiterin e vjeter të Vrakës së Shkodres dhe personalisht pas pakë ditësh kemi me e rregullue në vend çashtjen tuej hekë dorë definitivisht Komuniteti Orthodhoks nga pretendimi, mbasi hetimet Qeveritare rezultuan jo në favorin e Komunitetit ne fjalë.

E kështu mbas 63 vjetve muer fund fatbardhsisht kjo çashtje me fitimin e të vertetes, e të popullit katolik.

Lavdi i kjoftë Zotit e Zojës Bekueme, Nanës së Kshillit të Mirë, Pajtores së Shkodres e së Shqipërisë.

HISTORIA E DJEÇEZEVE TË SHQYPNËS

Ipeshkëvijt e Shkodrës

(Vijim sh. f. 9 N. N. I-III. 932)

24. PJETRI III. Vjeten 1518. Aktet Koncistorjale diftojnë per të se kje emnue me 26 Fruer 1518 e se i kje urdhnuet me shkue e me ndëjë në Shkoder «...Provisum est (a Leone X) Petro de Car-
« dona de Ecclesia Scutarensi in Albania, provincia Illyrici sub Me-
« tropoli Antibarensi, et quod accedere et personaliter residere in
« Ecclesia sua Scutarensi. Reddit. flor. 1. taxa flor. 66 ».

Kndej merret vesht se edhe mbas të ramit të Shkodrës në dorë të Tarkut, Ipeshkëvive do t'u kën pasë metë ndo 'i grimë vend kù me bânue mbas urdhnat e të parve ishin qi me ndëjë në djeçez. Taksat mandej qi pagueshin tregojnë faktin se Turqit nuk kishin grabitë të tana pronet e kishve, e kta jo prej mirsis së tyne, asë dhimës qi kishin per të krishtëne, por prej drojes së ndo 'i ahmarjes, a edhe pse u kishin pshtue pa i hetue.

25. HIERONYMI. Vjeten 1522. Ket bër të Shë Françeskut e emnoj ipeshkev Adriani VI qi i dha urdhun të shkonte me bânue në djeçez. Mbas dy vjetsh la djeçezin, pse kje zgëjedhë per Ipeshkev i Guardjes, nen Argjipeshkev të Beneventit.

26. ANTONI II. Vjeten 1524. Ishte i shpís « Beccaria » të Ferrarës, nieri i permendun per libra të shkruem e pjestár i urdhnit të Shë Dedës. Nji muej mrapa, Papa Klementi VII i dha lirí të rrite jashta djeçezit, mbas në pushtet të Turqve, tuj i dhanë lëje t' ushtrote zyren ipeshkëvnore në Veronë. Sa kohë ndëjë në ket gjytet nuk dijmë. Vjeten 1539 e gjëjmë ndë Hydrunt (Otranto) si Vikár i Pergjithshem i Pjeter Antonit prej Kapuet, Argjipeshkvit të Hydruntit. Diq nd' Ankonë në 1543 e kje vorrue ndë Kishen e Shë Dedës. Prej dekës s' Antonit II, kaluene tridhetë e dy vjet para se t' u emnote ipeshkvi tjeter.

27. THEODORI. Vjeten 1575. Kje zgëjedhë per ipeshkev prej Papës Shëjt Gregorit XIII i cilli per 'i herë bân Administratuer e Koadjutor t' Ipeshkvit të Lezhës, t' Imzot Gjón Krasinga, metë rob në dorë të Turqve. Mbas Farlatit Theodori dñel kso jete ndë 1578. Por letrat e dergueme prej anës së Serbjarve Papës Shëjt per me lypë prej tij nji Argjipeshkev të ri per Tivár, diftojnë se diq në Máj 1577. (Tabul. rom. Arcis B. Angeli arm. VII cap. 11 N. 10.) Kje ulqinak prift Kanonik i ashtë Kishë i shpís Kolompsi.

28. PALI. Vjeten 1582. Prej vjetës 1580 djeçezin e Shkodrës e pat n' administratë Martin ipeshkvi i Lezhës e ndjeksi i Theodorit. Pali pat lé në Jader (Zara) e qyshtë rí veshë vetkun domenikan, u dá në shëj per kendime qi mandej i kreu me së mirit tuj meritue titullin Magister S. Theologiae. Emnoj der në 1585. Mbas dekes së tij Shkodra me pes vjet pa Ipeshkev.

29. DUKAS. Vjeten 1590. Kje shkodranë, i shpís bujare, i mbí-emnuem Agnan. Studimet e tritimin meshtarak i pat sosë ndë Kollegjen ilirike të Beratit, e mbas shtatë vjet meshtarije ndë moshen

e ré tridhetenjivjeçe, kje ëmnue ipeshkev. Kje nieri plot zëll i lum-nís së Zotit. Si prift pat sherbye me shum hití në famullín e Shë Njergjit tuj administrue per 'i herë «laudabiliter» vikarjatin e Buenës e të Shasit.

Duel kso jete në marim të shekullit XVI. Vjeta me suguri nuk dihet. Per t' u vue oroe se kisha kathedrare e Shkodrës, ishte ajo kushtue Shën Shtjefnit Protomartyr, e gjindej në Kalá, sikuersë shi-fet edhë sot. Tuj pasë kënë ndrrue në Xhamí, si mjerisht, sa kishë tjera, Ipeshkvi kishte ndëjen në Mungaden benediktine të Shë Ser-gjit e të Bakut, lëshue që perpara kishës kathedrare. (Vijon)

Me 30 Gusht, nd' oren 2 mbas mjesnate, në Smuetoren Kalvarienperg në Maastrich ndë Holandë, tuj kënë 78 vjetsh, shëjtnisht si pat jetue dha shpirt

Zotni Kardinalli
GULJELM VAN ROSSUM
PREFEKT' I KONGREGACJONIT SHËJT
« DE PROPAGANDA FIDE »

Eminenca e Tij pat lé në Zwolle të Holandës ndë vjetë 1854, e i rí fort grishë prej të Madhit Zot hini në kongregacionin e Sh' Al-fonsit prej Liguorit kú báni kushtet në 1874. Si kreu mã smirit studimet e filozofís e të thelogís, në Witten në kuvend të Reden-toristave kje shugurne meshtár.

Vjeten 1894 shkon per të paren herë ndë Romë si organizatuer i studentatit thelogjik. Dy vjet mrapa e ëmnojnë konsultor të Kon-greg. Shëjt „S. Officii.“ Nderimi é stima e Papve per të erdh tuj u shtue. Pius X tuj njoftë zotsín e Át van Rossum në lamen e thelogís, në 1904 e thrret të marrin pjesë ndë komisjonin e kodi-fikimit të Drejtes Kanonike, e mã vonë me i lëshue në dorë një ve-per të veçantë e të meritueshme: rregullimin e Arkivit të S. Officii mbas kritereve mã moderne e shkencore.

Por mã nelt do të njitej rregulltari i pervûet. Në Koncistorin e 17 të Ndandorit 1911, vetë Pius X, e ëmnote Kardinall të Shëjtes Amë Kishë tuj i shenjue Djakonín e Shë Cezarit in *Palatio*.

Me të rritun të zyres, Kardinalli van Rossum erdh tuj e shum-fishue zellin e veprimit per sherbim të Kishës Shëjte tuj marrë pjesë nder kongregacione të ndryeshme rromane.

Nji vjetë mbas ëmnimit të Tij kardinall shkoj ndë Wien si Le-gat i Papës Shëjt në Kongresin Eukaristik Nderkomtár tuj u prë me nji madhni e dignitet qi báni m' u bindë të gjith.

Në Koncistorin e 6 të Dhëtorit 1915, Kardinali van Rossum kalote prej Urdhnit të Djakonave nd' atë të Priftenve me titull të Shen Krygjës ndë Jeruzalem, tuj marrë per 'i herë ëmnimin e *Poeni-tentarius Maior*. Por mbas dy vjetsh, Papa Benedikti XV e shë-njote per prefekt të Kongregacionit të Shëjt të Propagandës, e pak mbrapa vetë Shëjtnija e Tij e shuguronte ipeshkev ndë Kapelen Sikstine me 19 Máj 1918.

Që prej ksajë ditë ja nisi per Kardinallin van Rossum, nji per-judhë e giatë veprimesh të nalta e meritimesh të panjehuna. Bashkë-veprues i censhem i Benediktit XV i cilli mbas rrënimeve të mdhaja të luftës botnore dijtí me kallë shkëndijat e zellit të pertrím t' Unjil-zimit, kje mandej zbatues i kujdes-shem e faktiv i veprës së madh-nueshme misjonare të Papës Pius XI.

Prej vjetës 1918 jeta e Tij kje vetun per Kongregacionin Shëjt të Perhappjes së Fës. Kuptim e vullëndesë, mend e zëmer, shpirt e korp i kishte fare kushtue „Propagandës“ së dashur. Ndë katermdhet vjet sundimi la në „Propagandë“ gjurmë të pashlyeshme: nën su-ndim të Tij dikasteri i madh e historik dijtí m' u pertri e muejt m' e perhapë ndë kater anët e botës at shpirt misjonár qi Shëjti Át Papë dishrote, dote, urdhnote.

Idët themelore t' enciklikave „*Maximum illud*“ e „*Humani Generis*“ të mendueme e të kujtume dita me ditë prej Tij, vite tuj i zbatue metodikisht e me rritje per herë mã të ré. Prandej pat per zëmer perparimin e shumimin e klerit të vendit: themelimin e seminareve e të kolegjav, komtare e djecezane mirë tuj e dijtë se nji i vendit mundet me vjeftë shum mã tepet se nji i hueji mjeft të kën at formim besimtár moral, e me rritje qi lypin zyra e naltë e meshtaris e nevojët e ndryshme të konfës së soqme. Kto dishire të zëmërs së vet i pap mã smirit të konorume para gjashtë vjetve; kuer Shëjtnija e Tij, Pius XI, shugurote në Baziliken Vatikane gjasht ipeshkvi gjinës (nji të klerit shekullár, dy franciskaj, dy la-

zarista e një jezuit) e një vjetër mrapa, po në at Tempull e me të njajten madhëri, të parin ipeshkev japanas.

Një pjesë të vegantë në dashtnin e zemres së Tij, xhëshin pa dyshim xansat e Kolegjës së Propagandës. Per ta s kursej mundë as djersë, per ta bëni sakrificë të mëdha mjeft që të kishin ndertesen e madhnueshme, si e lypte koha e historija treqindvjetore e kolegjës, e që me të vertetë ja duel, tuj ndertue në « Gianicolo » 'i kolegjë, kû nen hije të Shë Pjetrit e në shtë të Papës Shëjt kalojnë gëzueshem jeten e trajtimit meshtarak 250 xansa të cillve simjet kan me ju shtue fatbardhsisht dhe dy shqyparë.

Ftyra bujare e ktiy Princit të Kishës nuk ka m' u harrue kollaj: ftyrë e përvuët e madhnueshme, e rrebët e atnore. Të tanë jeta e Tij kje një dashtni e gjallë per Jezu Krishtin nd' Eukaristë, per Papen Shëjt, per Misjone.

Ndë kto vjetët e mrame, perdorote pushimet e verës per m' u njihtë atje në Nord t' Europës, nder Misjonarët e zëmërës së Tij, tuj i ngushllue me fjalën e pershpirtshme, tuj u bënë vetë misjonar.

E Provanija hyjnore desht që Kardinalli i pershpirtshem t' a marote jeten shi mbas njaj shfaqjes eukaristike, njashit si e pat fillue jeten kardinallorë.

E diq Kardinalli van Rossum mbas mundit të hjekun në I Kongres eukaristik skandinav në Copenaghen, kû me gëzim të zëmërës muejt me kungue mija fëmish, me bajtë në Proçesjon Jezu Krishtin neper rruga të gjytetit, me bekue qinda e mija vetësh, me i sjellun fjalën e vet atnore marë popujve të Nordit tuj i ndezë në dashtni per Jezu Krishtin, per Papen Shëjt, per të hapun të Fës, tri idealet e madhnueshme, që Aj pat para sysh në të tanë jeten e i realizoj më smirit.

Bekimet e uratët e marë botës misjonare e përciellshin shpirtin e bekuem të Tij nder shperblime t' amshueme të Qiellit, të premtueme atyne që si Kardinalli van Rossum, jetuene e vepruen vetun per lumnë të Madhit e per sherbim të Kishës Shëjte.

R. I. P.

CASUS CONSCIENTIÆ

Casus de Matrimonio

Elisabeth, filia ministri sectæ evangelicæ, in hæresi baptizata et instituta, civiles nuptias in America septemtrionali fecit cum quodam John, non baptizato et nullam religionem profitente, atque ab eo geminam prolem suscepit. Sed post tres annos vitæ communis, John, divortio civili obtento, uxorem prorsus cum prole dereliquit. Elisabeth autem, invitante gratia, hæresim abjuravit, et, iterato sub condicione baptismate, in fideles catholicos cooptata est et sacramenta frequentare coepit. Cum autem ab Amedeo, juvene catholico, quem ipsa amat, ei matrimonium offeratur, parochus catholicus dubio angitur utrum an non, ex usu privilegii Paulini, Elisabeth sibi viam ad novas nuptias parare queat.

Quær.: Quid ad casum?

Ex S. Liturgia

I. In quadam paroecia cum fiunt Exequiæ alicuius defuncti, aliquando Vicarius cooperator canit missam corpore præsentem, et Missa finita ipse recedit ut veniat Parochus cum pluviali ad agendam absolutionem et ad comitandum cadaver in coemeterium.

Quær.: An recte?

II. Potestne unus idemque defunctus habere duas missas exequiales cum privilegiis ut in die obitus, unam nempe in loco suæ mortis et unam altero die in loco ad quem transferretur cadaver pro sepultura?

Solvendi et Curie Archiepiscopali Scodrensi tradendi die 18 octobris currentis anni.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

**BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)**